

dokumenta leta 1810 odpeljali v Pariz (po Napoleonovem padcu je bila dokumentacija delno vrnjena v Rim). Eden izmed redkih dokumentov iz tega obdobja, ki jih hrani vatikanski arhiv, je npr. pismo Marije Antoniete, ki ga je poslala iz zapora svoji svakinji leta 1793.

Avtorja se v naslednjem poglavju dotakneta španske državljanske vojne in raziskovalnega dela duhovnika Vicenta Cárcela Ortíja, ki je s proučevanjem dokumentov, vezanih na špansko državljansko vojno, želel prispevati k boljšemu razumevanju omenjene vojne. Plod njegovega raziskovanja je objava sedmih zvezkov dokumentov, ki so izhajali med leti 2011 in 2018.

Knjiga se zaključuje s poglavjem, posvečenim papežu Piju XII., na katerega so med drugim leteli očitki o ravnodušnosti do holokavsta. Papež Pavel VI. je zato predčasno umaknil oznako zaupno iz dokumentov, vezanih na drugo svetovno vojno, in tako omogočil skupini zgodovinarjev, da s proučevanjem omenjenih dokumentov oriše takratno dogajanje.

Knjiga je zasnovana zelo dinamično, saj sprehod skozi zgodovino in listine Vatikanskega tajnega arhiva dopolnjuje pester nabor slikovnega gradiva listin, krajev in portretov glavnih akterjev določenega obdobja.

Martina Fekonja

International Archives Week Challenge: Choose a Year and find a Document! 1820, #IAW2020 – International Archives Week 2020: 8th – 14 th June 2020

Celje: Zgodovinski arhiv Celje, 2020, 12 strani.

Če bodo leta 2220 predstavljali dvesto let stare arhivske dokumente, bo med njimi zagotovo kakšen, v katerem bodo zapisane besede korona, Covid-19, pandemija ..., kajti leto 2020 bomo pomnili še dolgo! To ni leto, kot je bilo vsako drugo, to je leto, ki je zaznamovalo vse svet! To je leto, ki bo v zgodovino zapisano po izbruhu koronavirusa in ukrepah za zaježitev le-tega. To je leto strahu, negotovosti, dvomov in sprememb.

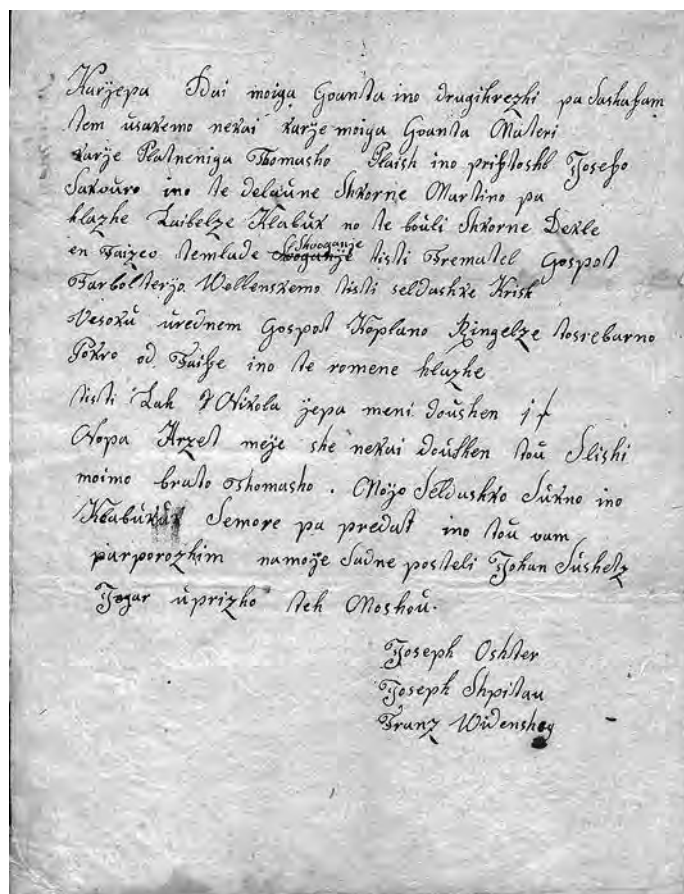
Vendar je tudi leto, v katerem je luč sveta ugledala drobna knjižica, s katero je Zgodovinski arhiv Celje, s skupnim projektom enajstih evropskih arhivov, obeležil Mednarodni arhivski teden, ki so ga arhivi po vsem svetu praznovali med 8. in 14. junijem 2020.

Ideja o tem, kako obeležiti praznik arhivov v letu 2020, je nastala v pogovorih med dr. Borutom Batageljem iz Zgodovinskega arhiva Celje in dr. Rikom Opsommerjem iz Arhiva mesta Ieper iz Belgije. Beseda je dala besedo in porodila se jima je ideja, da bi vsak arhiv objavil en zanimiv dokument, ki je nastal natanko pred dvesto leti, to je leta 1820. Kmalu po dogovoru sta idejna nosilca projekta spoznala, da bi lahko projekt z malo več truda in angažiranosti še drugih arhivov dosegel precej večji učinek in prepoznavnost. Tako sta k projektu povabila še nekaj arhivov iz evropskih držav, s katerimi že poteka vzpostavljeno sodelovanje, pri tem pa sta upoštevala merilo, da arhivi opravljajo javno službo na različnih stopnjah, državnih, regionalnih, mestnih, vključeni so tudi arhivi, ki delujejo kot oddelki drugih javnih služb.

V projekt se je tako vključilo enajst arhivov, poleg Zgodovinskega arhiva Celje in Arhiva mesta Ieper še Arhiv province Severna Holandija Haarlem (Nizozemska), Državni zgodovinski arhiv v Rigi (Latvija), Državni arhiv v Gorici (Italija), Državni arhiv v Zagrebu (Hrvaška), Muzej in arhiv Montafon (Avstrija), Mestni arhiv Detmold (Nemčija), Državni pokrajinski arhiv Uppsala (Švedska), Arhivski oddelk knjižnice Saint-Omer (Francija) in Mestni arhiv Tallin (Estonija). Čeprav so si arhivske institucije po funkciji zelo podobne, pa vsaka zase hra-

Oporoka podložnika Janeza Sušca, po domače Jegra Malo pred 17. XI. 1820, [Šalek], Šaleška dolina, Štajerska, Slovenija

Odsluženi vojak Janez Sušec že zaradi svoje vojaške kariere ni bil povsem običajen podložnik – izviral je iz razmeroma premožne družine, po vrnitvi iz vojske je prijateljaval s precej uglednimi ljudmi (gosposočinski upravitelj, kaplan), v domači Šalek (danes del Velenja) pa je prinesel tudi za podeželje malo neobičajne predmete – žepno uro, denarnico (listnico), vojaški križ (medaljo, svetinjico?), uhane in skrivnostno »srebrno pokro od fajse«, pa kar koli je že mislil s tem. Sušec je oporoko narekoval pred tremi pričami. Na začetku je del imetja namenil cerkvi za opravljanje maš, zatem je omenil svoje upnike in dolgove, ki jih je bilo treba poplačati. Glavna dedinja je bila njegova mati, ostanek denarja pa je v enakih deležih namenil svojim trem bratom Tomažu, Jožefu in Martinu, ki so si morali razdeliti tudi njegovo obleko – razen uniforme, ki jo je bilo treba prodati. Med dediči osebnih predmetov sta tudi velenjski gosposočinski upravitelj (dobil je »soldaški križ«) in kaplan (uhane, skrivnostni srebrni predmet in rumene hlače). Oporoka je zapisana v slovenščini, datirana pa je glede na zapis v priloženem spisu, ki navaja, da je Sušec umrl 17. novembra 1820.

SI_ZAC/0556/002/00041 Krajevno sodišče gosposočine Šalek in Turn

ni neprecenljivo in raznoliko kulturno dediščino, kar je razvidno iz vsebinske ravni predstavljene-ga arhivskega gradiva. Tako je bil zadani cilj *Izbe-ri leto in objavi dokument* dosežen!

Knjižica je predstavljena v angleškem je-ziku in obsega 12 strani, vsaka stran pa je na-menjena predstavitvi dokumenta posameznega arhiva, ki je nastal pred dvesto leti. Tako so med dokumenti predstavljena razna pisma, oporo-ke, izvleček iz obračunske knjige, rojstni list, kata-strska mapa, uredba, dopis ... Izbor dokumentov si je mogoče ogledati tudi na spletni strani Zgo-dovinskega arhiva Celje.

Ideja o predstavitvi dvesto let starih doku-mentov iz različnih evropskih arhivov je posreče-na in ne naključna, saj sta Zgodovinski arhiv Celje in Arhiv mesta Ieper tudi v letu 2019 sodelovala pri obeleževanju mednarodnega arhivskega dne in prepričana sem, da bo njuno sodelovanje dalo še kakšno izvirno idejo.

Sonja Jazbec